

a föld magába szívott, elraktározott. A szétfordult barázdák kínálva-kínálják a föld vérét a szélnek és a napnak. A vértől megfosztott föld jó, ha fele termést ad.

A szecska- és répavágó szintén nélkülözhetetlen gépe a kisgazdának, de talán ennek a használata van kisgazdáink közt legjobban elterjedve, s akinek még ezek a gépei is hiányoznak, azt már igazán nem számíthatjuk az ésszel gazdálkodó földművesek közé. Sajnos, még ilyenek is akadnak. Ezek még arra se jöttek rá, hogy az állat is jobban értékesíti táplálékát, ha az elő van készítve számára.

A kisgazda *takarmányfőző gépeiről* nem beszélünk, mert azokat úgy, ahogy konyhája tűzhelyével, esetleg katlanjával pótolni tudja.

Van azonban egy gépe a gazdának, amelynél szintén görcsösen ragaszkodik az évszázados hagyományokhoz és ez a *kasza*, illetve a *kaszálás módja*.

Azt mindenki tudja, hogy a kaszálás a legnehezebb munka, nehezebb a kazánkovács munkájánál, melyet pedig — joggal — a legnehezebb ipari munkának tartanak. Benne van ez a köztudatban, hiszen a mezőgazdaságban a kaszálási napszám a legmagasabb és arra mindig a javaerejű munkásokat keresik és alkalmazzák. Pedig Amerikában már rég rájöttek, hogy a kaszálás maga nem kíván nagy erőt s így nem is lehet, illetve nem volna szabad nehéz munkának lennie. De hát az is bizonyos, hogy egésznapos kaszálásban a legerősebb férfi is módfelett kifárad. Mi ennek az oka? Az az egyszerű tény, amint azt ugyancsak Amerikában megállapították, hogy a kasza helytelen állásának és a kaszás okszerűtlen testtartásának következménye a kimerülés. Évszázadok beidegződött rossz szokása teszi megerőltetővé a kaszálást. Az a 20—40.000 derékcsavarás, amire semmi szükség sincs a munka elvégzésénél.

Hazánkban Tomka ezredes tökéletesítette a kasza felerősítésének amerikai módszerét, tökéletesebbé tette a testmozgás előírását és az állami birtokon lefolytatott számos kísérlet igazolta, hogy a Tomka-kaszával, Tomka-módszer szerint dolgozó kaszásoknak már nem megerőltető munka a kaszálás.

Ma már minden gazdasági tanintézetben kötelezően tanítják Tomka kaszálását. Igaz szívvel ajánlom kedves Hallgatóim figyelmébe.

Azt az ellenvetést pedig, hogy ezeknek az egyszerű gépeknek beszerzése pénzügyi akadályokba ütközik, nem fogadom el. A kevés gyermekű nem tudja jobb helyre tenni a pénzét, mintha e gépekbe fekteti és ezáltal termelését versenyképesse teszi. A sokgyermekes kisgazdának meg azt a tanácsot adom, hogy forduljon vármegyéje *Közléleti Szövetkezetéhez* és biztosítom, hogy a szükséges összeget, illetve a gépeket megkapja olyan hosszú törlesztésre, hogy elérendő terméstmöbblétének a töredékéből le tudja majd törleszteni.

Andrássy János

TINÓDI SEBESTYÉN

Kolozsvárott 1554-ben „György Hoffgreff műhelyében” nyomatta ki Tinódi Sebestyén összegyűjtött munkáit halála előtt két esztendővel. Az élete delelőjére érkezett férfiúnak, a működése célját megtalált és hivatása tudatában lévő írónak számvetése ez a könyv. Számvetés és egyben vallomás.

Az már a címkép is: magas hegyen lévő vár alatt Sámson küzd az oroszlánal. Könnyű ebben a képben megtalálni a jelképet: a végvárakban a törökkel küzdő magyarságot.

Tinódi is a nagy álmodók, a nagy magyar programadók közé tartozik: a magyar nemzet egységesítésére törekedett a török ellen. Hogy ez az eszme eredeti sajátja-e, vagy csak pártfogójának, Nádasdynak hatására tette magáévá, nem lényeges. Minden ténykedésével ezt az ügyet szolgálta, ráterette az életét, mindent ennek vetett alá, még azt is, amire legtöbb férfi a legönérzetesebb: politikai, hazafiúi meggyőződését. Egyik névtelen kölégája írja a XVI. századból: Kérjük Istent „tartsa meg országunknak maradékát. Az mi nagy köntösünknek félgallérát”. Nos, ezt a félgallért szerette volna Tinódi is „visszavarni” nagy köntöséhez, de addig is, míg ez sikerül, a gallérországot — saját kifejezése is — egyesíteni. Mintha életének állomásai is ezt szemléltetnék. A Dunántúlról származik, Nagyszombat után Kassa következik: itt telepedett le, és az ív befejezése: Kolozsvár, élete főművének megjelenési helye és így a maradandóbb jellegű nyilvánosság, az írói halhatatlanság biztosításának városa. Meghalni azonban visszamegy szűkebb hazájába, a Dunántúlra.

Nem sokkal több az az itt elmondottaknál, amit *életéről* tudunk. Születési éve bizonytalan, 1505—10 körül lehetett, világra jövetelének helyéért pedig több Tinód is versenyezhet, legvalószínűbb a baranyamegyei. Közel Pécshez, ehhez a régi humanista, hagyományokat lehelő kultúrvároshoz, mely valaha Janus Pannoniust láthatta. Némi humanista íz van is Tinódi egyéniségében, munkájában.

A család, melyből eredt, egyszerűbb volt, így Tinódi nem rendelkezhetett helyzeti előnnyel, magának kellett szerencsáját megalapoznia. Valószínűnek vehetjük, hogy maga is katonáskodott, annyira szakszerűen tudja leírni a harci jeleneteket, de az már bizonyos, hogy íródeák volt, literátus. Mai fogalmakkal talán ezzel a kettővel lehetne kifejezni az íródeák munkakörét: titkár a földesúr mellett, házitanító a gyermekeknél. Tinódi azonfelül még lantos is volt, azaz énekekkel szórakoztatta urát és hozzátartozóit. Lantos volt, nem hegedűs, ez utóbbi abban az időben a köznép szórakoztatója és társadalmilag is alacsonyabbrendű amannál: a lantos előkelőbb körökben otthonos, tekintélye is nagyobb. Tinódi először Török Bálint szolgálatában állott, majd ennek fogságbaesése után hol itt, hol ott bukkan föl valamelyik főúrnál. Legelhatározóbban ezek közül Nádasdy Tamás országbíró folyt be életébe. Valószínűleg Nádasdynak köszönhette a nemesiséget is. Ferdinánd király adományozó levelében a kötelező formákon kívül irottakból nem érdektelen egy-két részletet megemlíteni — Dézsi Lajos fordításában — bizonyos vonatkozásokban a kor fölfogására is világot vet. „Öseinket, — mondja a király, — a legdicőbb fejedelmeket, különösen azon dolgokban utánozzuk örömet, amelyek nyilvánvalóan használnak és amelyek alattvalóink lelkét az erények utáni törekvésre szokták gerjeszteni. Mivel pedig semmi sincs, amit a jólnevelt emberek ezen emberi társaságában inkább kívánnak, mint a dicsőséget és a tisztességet s azért méltán önnönmagáért törekszik mindenki, hogy fejedelme iránt minél hívségesebbnek és készségesebbnek mutathassa magát, ahonnan végre fáradozásainak méltó jutalmát nyerhessé... Neked... Sebestyén, megengedte a természet teremtetője, Isten, hogy az éneklés mesterségébe és históriáknak magyar nyelven ritmusokban való ékes foglalásával műld felül a többi korod- és állapotod-

beli embereket és hogy úgy értjük, hogy te ugyan tisztességes és semmiképen nem szégyelhető szülőktől származtál, de olyanoktól, akik a polgári állapotból nem emelkedtek ki, sem a nemesség fényére nem jutottak el, nem akartuk, hogy te és követőid a tisztességre ösztökélő eszköznek híjával legyetek, kivált mivel megérdemelted, tehát tégedet és teéretted... fiaidat és leányaidat a nem nemes állapotból kiveszünk és Magyarország valódi nemeseinek rendjébe és számába királyi tekintélyünknel fogva befogadunk, beveszünk és besorozunk."

Nem kétséges, hogy humanista vonás a király részéről ez a nagyrabecsülés az irodalom, az elhangzott és írott szó irányában. Tinódi megítéztetése nemcsak neki szólt személyileg, de rajta keresztül az egész lantosrendnek. A friss nemes — akinek címerében kardot és lantot fogó kar van — egyik művét *Eger vár viadaljáról való ének* a kitűnő humanistával, Zsámboky Jánossal le is fordíttatta magának németre a magyar király, hogy legalább némileg közelebből is megismerhesse hívének munkásságát. A nagy lantos nem volt hálátlan, és *Krónikáját* Ferdinánd király „idvessé adok nagy hálát ű felségének, hogy engömet sok javával szeretött, az ajándékozta holtáig való hív szolgálatával egyetemben. Micsoda alázatosságában is büszke önérzet csendül ki ugyanennek az ajánlásnak a szavaiból. „Engömet is (Isten) az ő kegyelmességéből... semmissé nem tött, kiért adok nagy hálát ű felségének, hogy engömet sok javával szeretött, az többi közt oly malaszttal, tudománnyal szeretött, hogy külemb-külobb fejedelmeknek, császároknak, királyoknak, hercegöknek hadokat, viajadaljokat ritmus szerént magyar nyelvön énökleni tudom szörzeni". Ebben van legnagyobb erőssége: *szép nótákkal énökleni*. Igaztalanok lennének vele szemben, ha mai mértékkel mérnénk verstanai szempontból műveit. Horváth János mutatott rá, hogy „nem önálló vers Tinódi verselése, hanem ének-dajkála vers. Nem fordít rá külön gondot, nem modern értelemben vett vers, a beszéd ritmusa nem érdekli. De nemcsak Tinódi versel így. Ez átmeneti állapot: a magyar vers az ének palástjában jár századokon át... Gyöngyösi az első epikus költő, aki már olyan verset ír, amely független az énektől". De azért Tinódi szigorúan ügyel a szótagszámra, és ha gyatrán is, de rímel. Nem olvasásra szánta költeményeit, hanem énekszóval való előadásra. Ha nagyon hosszú volt, félbeszakítja: „Talán megúnjátok, ha mast többet mondok — Ottan az többieknek mast békét hagyok". A dallamokban van Tinódi igazi művészete, huszonhárom dālama maradt ránk. Közülük nem egyet átvettek az egyházi énekeskönyvek is, sőt egy még a nép dalai közé is besurrant. Ő a XVI. századbeli magyar műzene legkiválóbb alakja.

Az egyetemes magyarságot tartja szem előtt: „minden rendbéli tudós olvasó jámboroknak" mond „köszönetöt és Istenben való imádságot" a *Krónikájához* írt előszó élére tűzött címében. És ő, aki oly szűkmarkú a hasonlatokban, most él vele, és a vallás területéről veszi: „mert mint illik lélok szerént az ördöggel, testtel, és ez világgal korosként az jó körösztýennek hadakozni; ugyan ez világ szerént es az pogán ellenséggel illik tusakodni, el'enállani, örök életöt nyerni". Mily nagy távlatba van itt beállítva a magyarság, a nemzet küzdelme: a kereszténység védőpajzsa. A történelem ismétlődik, nemzeti hivatásunk sok százados örökség: most, amikor ismét a kereszténységért, a kultúráért veti oda magát köfalul nagyszerű honvédségünk, lehetetlen nem bizonyos meghatódottsággal, egyben törté-

neti multunk önérzetével olvasni Tinódi fenti és itt következő szavait: „ez jelenvaló könyvecskét szörzeni nem egyébért gondolám, hanem hogy az hadakozó, bajvívó, várak-várasok rontó és várban szorult magyar vitézöknek lenne tanúság üdvességes, tisztösségös megmaradásokra, az pogán ellenségnek mimódon ellene állhassanak, és hadakozzanak, kiből az vitézök minden ügyökbe körösztýén módra tudjanak üdvességökre bölcsen járni, hadakozni.“ Másik célja el nem múló emléket állítani a hősöknek: lenne végemléközet.

Munkálkodásának módjáról is ő maga tájékoztat: „sokat fáradtam, futostam, sokat es költöttem. Igazmondó jámbor vitézőktől, kik ez dolgokba jelen voltanak, értéköztem“. Gyors és alapos munkájára példának *Az vég Temesvárbán Losonczi István haláláról* írt históriás énekére szokás hivatkozni. Temesvár megvétele után két hétre már készen volt műve részletes és hiteles adatokkal, pedig Kassán írta. Tekintetbe kell vennünk az akkori közlekedési és távolsági viszonyokat, továbbá: mindössze annyi a tévedés benne, hogy elesettek közé vesz be fogságbaesetteket, és akkor tisztán látjuk teljesítménye kiváló voltát. Önérzetes is énekeire: „sem adományért, sem barátságért, sem félelemért hamisat be nem írtam, az mi keveset írtam, igazat írtam; ha valahol penig vétök volna benné, azt ne én vétkömnek, hanem az kiktől értéköztem, tulajdonítsatok, és kérlek titóket, éneköm megbocsássatok“.

Mindez már átvezet bennünket egy másik kérdéshez: milyen volt a *gondolkodásmódja, világnézete, felfogása az élet problémáival szemben? Egészséges és józan.*

Két hatalmas pilléren nyugodott világnézete: vallás és haza. Történet-szemléletében is Istennek van a legnagyobb szerepe: az események okai Isten akarata. A kegyetlen pogány Isten ostora bűneinkért, így a szegedi hajdúkat is azért támadja meg a török, mert Isten elvévé róluk irgalmas szömeit buja és részeges életük miatt, az Isten ígéjének megvetése miatt. Ha veszélyben is van minden, Isten az, aki megsegít, mert az mi lehetetlen emböröknek, lehetségös bizon a jó Istennek. Eger viadalánál sem írja le, hogy tulajdonképen miért hagyta abba a vár vívását a török, a végső okot fürkésző szeme nem tűr meg más indokolást, mint ezt az egyet: Az jó Isten mert magyarokkal vala. — Históriás énekeinek szereplői gyakran böjtölnek, imádkoznak — ő maga is! — egyetlen bizodalmuk Jézus Krisztusban vagyon, bajvívás előtt meggyónnak, harcuk egyik főkelelé a hit Jézus Krisztusban. Ime, az akkori katonai eszmény jellegzetes vonásai. Ezt rajzolja meg a *Hadnagyoknak való tanúságában* is. És ha Isten meghallgatta imáikat, akkor: „mast vélünk vagy, vessük fel mi fánkat — Jézust, Jézust üvöltsünk, ropp, csatt, patt“. A küzdelemben elesett harcos legnagyobb jutalma a mennyország, és hogy neve „elhírhöszik“. A Tinódi-féle katona-eszmény tehát — saját szavaival kifejezve — a jó hírrel, jó névvel élő, mindhalálíg vívó jámbor hős. Ekkortájt talán még meg se született Balassa Bálint, de majd pár évtized múlva ő is így fogja megfogalmazni: „az jó hírért, névért, az szép tisztességért ők mindent hátra hagynak“. A korszellem megnyilatkozása — Tinódi nemeslevelében is találkoztunk már vele — a dicsőség és tisztesség mindenek fölé való helyezése. Egyszóval: a becsület. Ez lett magyar talajon a humanista kivirágzású dicsőséggívánásból. Különben nem érdektelen és az egyes korok gondolkodására felette jellemző egy pillantást vetni arra, hogy melyik időszakban miért harcolt a magyar. Hunyadi János

a lengyel királyhoz írt levelében mondja: „hitért, békéért, hazáért, özvegyekért és árvákért harcolok”. A *Zrínyiász* magyarjai: „keresztény szerelmes hazánkért, urunkért, feleségünkért, gyermekünkért, magunk tisztoságéért és életünkért”. Kisfaludy Károly *Mohácsa* szerint Tinódi korának magyarjai „az ősi szabadságért” küzdöttek, és estek el. Íme, mivé színesedett az eredeti cél az új eszmék hatása alatt. De mindegyikben közös a „keresztény hiten” kívül a haza, a másik nagy iránymutató Tinódi életében.

A hazáért buzgott, futosott és fáradt, énekelt és buzdított egész életében, mindig és mindenütt a „magyarok veszésén” volt „gondolatjában”. Ha Magyarországot említi, ritkán teszi a „jó” jelző nélkül. És micsoda nemzeti büszkeség lüktet soraiban. Különösen ott látszik ez, amikor a Károly német-római császár hadában külföldön küzdő magyar véreiről szól, lépten-nyomon kitör belőle a hazafiúi önérzet: „Jobb vitéz magyarnál bizony nem volna”. Egy század múlva a másik nagy ébresztő, Zrínyi a költő így mondja majd: egy németnél sem vagyunk alábbvalók. Tinódi hozzáteszi: „Csak az igaz szeretet köztük volna — És jó vitéz vezér előttök volna”.

Csak „az igaz szeretet köztük volna”! Nyugtalan, forrongó világ ez, amelyben Tinódi él, a nagy nemzeti megoszlás kora, a magyarság területileg, politikai tekintetben, sőt még hitbelileg is megszakadozik. „Szétrepedezett a lelkek világa.” A szeretet megfogyatkozik, az indulatok fölszabadulnak, súlyos kérdések körül folyik a vita: melyik az igaz hit, ki az igazi magyar? A kor — éppúgy mint most a miénk — nyílt kiállást, nyílt színvallást követelt, nem tűrte a meghátrálást, a számító falmeletti megbújást. Az „aki nincs yelem, ellenem vagyon” elv ritkán volt annyira valóság, mint épp ez időben. Ezért menekült a nagy Erasmus egyik helyről a másikra, nem akarván színt vallani, míg végre is nem kényszerült rá, hogy melyik oldalon van. És Tinódi? Ahhoz, hogy országragasztó hivatását betölthesse, hogy szava mindenütt visszhangra találjon, nehéz helyzetben volt. Nem elföladással segített magán: katolikus hitét mindig megvallotta, élete utolsó szakában és végig meggyőződéses híve volt Ferdinándnak, de verseiben került mindent, ami a másik pártot sérthette volna, hiszen minden rendből és pártból voltak hallgatói. Sőt, nemcsak hallgatói, jóbarátai is. Fölülemelkedve a pártokon, egyesüljön a nemzet szeretetben „az fene török” ellen, ezt hirdette hazáknak ez a nagy tanítómestere. Saját szavaival szólva: „Terek és magyar pártot ne bántsatok — Mert Isten előtt ti nagy kárt valótok — Jobb, ha mind eggyé lesztek... Egymást szeressétek, jobb ti fejetöknek — Ugy léssen romlása gonosz terök népnek”. Tudatában van hivatásának és éppen ezért, mert tudja, hogy tanítómestere, nevelője nemzetének, nem is mulaszt el egy alkalmat sem, hogy ne intse véreit az istenfélelemre, tekintélytiszteletre, megértésre, szerénységre, főleg azonban vitézségre. Meggyőződése, mély meggyőződése, nemcsak szónoki szólam ez nála, hogy ha az Isten parancsolatai szerint él a magyarság, minden ellenségét megveheti. A tanúságlevonás csaknem mindig ottvan történelmi végén, sokszor erős szavakkal. Egész életéből, működéséből, munkái nyomán egy megingathatatlan erkölcsi meggyőződésű, nagy élethölcseséggel rendelkező, sokat tapasztalt, komoly és szigorú fölfogású feddhetetlen jellem alakja bontakozik ki előttünk. Nem ismer társada mi különbséget és félelmet, ha a nagy ügy érdekében kell szólania. Igen erős szavakkal fordul a főurakhoz is — akik közt pedig annyi pártfogója volt — ha szükségesnek látja. Megrója őket, mert nem segítik a végvári vitézeket. „Mire köztetők

egymást bántjátok? — Vitézlő urakat veszni akarjátok?“ Vitézségre, katonáskodásra nem alkalmasak, hát akkor legalább nagy kincseikből miért nem táplálják a koplaló végbeli hősokeket? „Mire zsoldjokat ti nem adjátok?“ — A szegények sorsa sem közömbös előtte, sőt — mai szóval élve — igen erős szociális érzéke van, kemény szavakkal szól a „szegény községet“ nyomorgató és nyúzó főurak ellen. Nagyvonalú nemzetépítő programjában mindenre kiterjeszkedik figyelme. A „vitézlő nép“ megbecsülésére való buzdítás mellett nem feledkezik meg a rémhírterjesztőkről sem: „körületek csácsogóknak ne higgyetők“.

Nem járt azonban mindig koturnusban. Nemcsak komoly históriás énekeket írt a magyarok hősi küzdelmeiről a török ellen. Versbeszedte a mitológia egypár történetét, sőt — valószínű külföldi hatásra — a részegesek sok fajtáját is. Mikor Noé elplántálta a szőlőt, oroszlán-, majom-, disznó- és kecskevért „ő kerestete, — Szőlő tövét mindezekkel megöntözteté“. Innen a részegesek különböző rendje. Akik oroszlánvérben részesek, bátor a szívük, mint Sámsonnak; akik majom vérében, játékosok. A kecske vérének hatása: az ilyen részegesek tombolnak, szöknek, „Magasságra felugornak, kosul öklelnék“. De még ez sem elég, meg sem áll addig, míg húsféle részegest föl nem sorol.

Milyen mindennek a külső kerete, foglalata, másszóval: *milyen a Tinódi-féle vers?* Az első versszakban főhívja a figyelmet, megmondja tárgyát, az utolsókban pedig rendszerint némi vallási intelmek után értesít a mű szerzésének idejéről, helyéről, körülményeiről sokszor me'eg, közvetlen hangon. Egyszer „az, ki szerzé, vagyon olymint félkedvében“ — másszor „vala nagy fektében — Vitéz urán való nagy kesergésében“. A szalkai mezőn lezajlott viadalról az éneket „Nagy karácson előtt szörzé búdosásban — Kinek ez nem tetszik, búskodjék magában“. Az udvarbírákat föl szólítja: „táplálják jó borral Sebők deákat!“ Mind közül azért a legkedvesebb talán az *Eger viadaláról való ének* végszaka: „Égő jó szerencsén vig voltában — Vigan iszik szikszai jó borában — Mert ha terek csúsz vala Egörvárba — Vitztől nád terem vala ő orrába“ — és egy másik ének befejezése: „Ennek lön írása az jó Kolozsvárban — Tinódi Sebestyén könyvnyomtatásában — Szerzé nagy búvában egy hideg szobában — Gyakran fú körmébe, mert nincs piz tarsolyában.“

A szerzői jogot a versfők biztosították: azaz az egyes szakok első betűjéből kialakult rövidebb-hosszabb szöveg, rendesen a szerző neve, de néha az ének tartalma, esetleg más körülmény. Így tudjuk azt is, hogy — még pályája elején — balkeze nehéz sebtől gyötörtetett Dombóvárrott. Valószínűleg ekkor vett búcsút annyira tisztelt és szeretett pályájától, a vitézi élettől.

Horváth János Tinódi működésében *három korszakot* különböztet meg. Az elsőben még nem több, mint udvari lantos, aki fogságba esett urát siratja. Majd lassan a lírai elem teljesen kiküszöbölődik, egészen az epika területén köt ki, és célja az újságolás, híresztelés, afféle énekes riporter ő ebben a korban. Végül tisztán áll előtte az előbbieken vázolt célja: ragasztója lenni minden széthullónak, amennyi ereje van az igricszónak, Krisztus ragasztékát, a szeretet vinni szurdékba, kastélyba, hogy „egy legyen a magyar és egy a keresztény“, mert „egységben az erő és erőben a holnap“.

Nem volt nagy író, nyelve színtelen, jellemző ereje és szerkesztésbeli készsége fogyatékos, de *nagy volt, mint magyar és nagy volt mint ember.*

Nagy volt még a haláloságán is. Ez a legnehezebb harc minden ember életében, amikor komolyan és visszavonhatatlanul szemtől-szembe elibénk lép a halál. Itt mutatkozik meg, ki az igazi férfi, és Tinódi, ez az elevenhitű kóbor lantos férfiasan, mosolyogva fogadta a halált. Nádasdy Tamás, bizalmas embere állt ott mellette Sárvárott — mintha ez is szimbólum lenne, hogy nem saját otthonában halt meg —, ez értesít bennünket végső perceiről, tőle tudjuk, hogy haldokolva tréfálkozott és ráparancsolt — Perneszyre — hogy ne maradjon itt a földön sokáig, kövesse hamar őt. Ugyanez az ember írta Nádasdynak 1556. január végén: „Tinódi Sebestyén megvetvén már ezt a halandó muzsikát, elment a mennybéliekhez, hogy ott az angyalok között sokkal jobbat tanuljon“. Mi pedig, akik húsz évig szomorú lélekkel idéztük újra időszerűvé vált alakját a költővel, mert nemzetünk ismét vérzett a fájdalmak keresztjén, most — amikor talán újabb évezrednek vetjük meg alapjait — büszke örömmel újítsuk meg emlékezetét. Testi mivoltában elmosódik előlünk, de lobogó nagy lelke fölibénk magasodik közel négyszáz esztendő távolából, mint nemzeti küldetésünk nagy tanúja.

Zimándi Pius

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL

Napjainkban pályaudvarokon, várócsarnokokban és általában azokon a helyeken, ahol sok ember fordul meg, nagybetűs felírásokon olvashatjuk ezt a figyelmeztetést: *Óvakodjunk a kémektől!*

Most vessük fel magunk előtt a kérdést: kik azok a kémek és miért kell tőlük óvakodnunk?

Hogy erre megfelelhessünk, tudnunk kell azt, hogy minden országnak a saját védelme, biztonsága érdekében ismerni kell a szomszéd országok viszonyait.

Egyrésztől tudnia kell azt, hogy a szomszéd ország nem fegyverkezik-e, és ha fegyverkezik, milyen erős fegyverekkel szereli föl magát? Másrésztől tudnia kell, hogy a szomszéd országnak hol vannak katonai erői, rakétái, utai, gyárai, amelyeknek háború esetén jelentőségük lehet.

Csak az az ország, amelyik az ilyen és ezekhez hasonló dolgokat tudja a szomszédairól, csak az védekezhetik háborúban eredményesen szomszédai támadása ellen.

Ezeket a dolgokat, amelyeket katonai titkoknak is nevezhetünk, minden ország féltékenyen őrzi és rejtegeti a szomszédai előtt. Viszont a szomszédok minden igyekezetükkel azon vannak, hogy ezeket a titkokat megtudják.

Ennek a földértésnek persze éppen az egyes országok elővigyázatossága miatt, csak titokban lehet történnie és azokat az egyéneket, akik ennek a titkos földerítő munkának a végzésére vállalkoznak, nevezzük kémeknek.

Mióta ember él a földön és az egyik ország vágyik a másiknak a földjére, gazdagságára, háborúskodás mindig volt és így kémek is mindig voltak.

Már a Bibliában, Mózes IV. könyvének 13. részében meg van írva, hogy Mózes, amikor a pusztai vándorlás vége felé Kánaán határaitra érkezett, Párán pusztájából férfiakat küldött Kánaán földére, azzal a parancssal, hogy: „szorgalmasan meglássátok a földet, minémű legyen, és a népet,